

zaaknummer 2011T496

Datum beslissing: 19 november 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. T.W.H.M. Weller, advocaat te Eindhoven,

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
geboren op onbekende datum, overleden op [datum],
tijdens zijn leven lid van de Orde der Minderbroeders Franciscanen,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde.

1. De procedure

Het klaagschrift, met bijlagen, is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 24 juni 2014. Voorts is nog een brief d.d. 26 juni 2014, met bijlage, binnengekomen van de juridisch adviseur mr. Weller.

Op 4 augustus 2014 is bij de griffie een korte inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], gedelegeerde van de Provinciaal van de Orde der Minderbroeders Franciscanen.

Op 4 november heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en heeft zijn standpunt mondeling toegelicht. Hij werd vergezeld door zijn echtgenote, mevrouw [naam], en werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Weller. Namens de Congregatie is verschenen [gedelegeerde] voornoemd.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1 Rond 1963/1964 is klager als misdienaar vier keer door aangeklaagde seksueel misbruikt; drie keer op de kamer van aangeklaagde en één keer tijdens een misdienaarsreisje naar België. Klager was toen ongeveer 14 jaar oud.

Vanaf ongeveer 9-jarige leeftijd is klager misdienaar geworden op [landhuis] bij de paters Franciscanen ofm in [plaats] (gemeente [naam]). Nadat twee vriendelijke broeders waren overgeplaatst, kwam aangeklaagde voor hen in de plaats. Hij was een autoritaire man met een

niet vriendelijke uitstraling. Vanaf het begin kon hij zijn handen al niet thuis houden en had hij de eigenaardigheid je zonder aanleiding te knijpen. Opvallend was dat er misdienaars om onduidelijke redenen niet meer terug kwamen en zich van hun 'plicht' onthielden. Ondanks dat klager al een ervaren misdienaar was, moest hij van aangeklaagde op de zaterdagmiddag alleen extra komen oefenen voor de mis van zondag. Hiervoor werd hij uitgenodigd op zijn studeerkamer. Opvallend was dat hij iedere keer de deur op slot deed. Er werd echter op zijn kamer niet geoefend voor de mis.

De eerste keer op de kamer van aangeklaagde gebeurde er relatief nog weinig. Aangeklaagde begon aan de kleren van klager te zitten en streelde zijn lichaam.

Bij de tweede keer moest klager in een stoel zitten, waarna aangeklaagde de broek van klager openmaakte en deze naar beneden trok. Aangeklaagde keek hierbij wild uit zijn ogen en hijgde. Vervolgens kleedde aangeklaagde klager verder uit en begon hij klagers piemel te betasten en klager te masturberen. Klager wist toen eigenlijk niet wat er allemaal gebeurde, er was sprake van verwarring en schaamte. Klager kreeg toch wel een stijve piemel, hetgeen het alleen nog maar erger maakte. Doordat klager zich enigszins verzette, is aangeklaagde uiteindelijk gestopt en mocht klager zich later weer aankleden. Aangeklaagde keek toen nog steeds wild uit zijn ogen en dat maakte klager bang.

Tijdens de derde, en laatste keer, op de kamer van aangeklaagde werd het seksueel misbruik door aangeklaagde nog erger. Aangeklaagde trok weer de kleren van klager uit en begon klager te pijpen. Op een gegeven moment moest klager op zijn knieën zitten en zich omdraaien. Klager denkt dat aangeklaagde toen een vinger in zijn anus heeft gestopt, want hij voelde ineens pijn.

Klager wilde aangeklaagde niet aanraken en dat heeft hij ook niet gedaan. Het is niet gekomen tot een zaadlozing bij klager.

De vierde keer dat klager bij aangeklaagde moest komen, nam aangeklaagde hem mee naar zijn slaapvertrek. Klager is toen echter in de deuropening blijven staan en is vervolgens weggelopen.

Tijdens een meerdaags misdienaarsreisje naar België heeft aangeklaagde klager opnieuw lastig gevallen. Dat gebeurde in de donkere Grotten van Han. Opeens voelde klager de hand van aangeklaagde over zijn broek glijden tot in zijn kruis en trok aangeklaagde hem naar zich toe. Nadat klager liet merken hiervan niet gediend te zijn, beet aangeklaagde hem toe dat niemand er iets van merkte. Het was voor klager een weekend vol angst, hij bleef steeds op zijn hoede en tijdens de overnachting deed hij zijn kamerdeur op slot.

Aangeklaagde heeft gebruik gemaakt van de achterstand van klager en zijn kwetsbaarheid. Het kwam in klager niet op om niet te gaan op de zaterdag. Klager heeft thuis nooit over het misbruik gesproken. Hij heeft het opgeborgen in een 'laatje' die altijd gesloten is gebleven.

2.2 Klager is altijd onzeker geweest en heeft nog steeds weinig vrienden. In de puberteit is hij het contact met meisjes uit de weg gegaan. Pas in zijn 30^e levensjaar heeft hij via advertenties contact gekregen met zijn huidige echtgenote, met wie hij thans al ruim dertig jaar gehuwd is.

Ruim vijftig jaar lang heeft klager met niemand over het seksueel misbruik gesproken. Het is echter nooit uit zijn gedachten geweest, het speelde enigszins op de achtergrond. Dit veranderde in 2010 toen via de media het misbruik binnen de R.K. Kerk openbaar werd. Ineens werd bij klager 'het laatje', dat tot dan toe altijd dicht had gezeten, geopend. Klager heeft toen in alle heftigheid zijn verhaal aan zijn echtgenote verteld. Klager had altijd gedacht dat het hem alleen was overkomen.

In februari 2011 is klager na hartklachten doorverwezen naar een psycholoog. Klager is gedurende een jaar onder behandeling geweest.

In de zomer van 2011 heeft klager een gesprek gehad met [gedelegeerde]. Klager heeft toen al zijn grieven/frustraties er uit gegooid. Het gesprek heeft klager in die zin enigszins opgelucht. De Provinciaal liet klager toen weten dat er buiten klager om nog één klacht omtrent misbruik door aangeklaagde bekend is. Dit gaat om een klacht vanuit de familiesfeer.

Het huwelijk van klager is niet negatief beïnvloed door het seksueel misbruik. Vanaf 2010 heeft klager onvoorwaardelijke steun van zijn gezin gehad. Hij heeft het ook zijn kinderen verteld, daar hij ook naar hen toe transparant wil zijn. Het was wel een lastige opgave voor klager, want er speelde nog steeds een vorm van schaamte om dit te vertellen.

2.3 Het doel van de klachtenprocedure is met name bedoeld om, na 50 jaar, zijn woede, verbijstering en verdriet te kunnen uiten.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven.

[Gedelegeerde] heeft goede herinneringen aan het gesprek dat hij met klager in 2011 heeft gehad, in het bijzijn van de vertrouwenspersoon [naam].

Toen klager zich meldde, was [gedelegeerde] op de hoogte van betrokkenheid van aangeklaagde bij seksueel misbruik. Medio 2010 had hij namelijk een brief ontvangen (gedateerd 5 juli 2010) van een neef van aangeklaagde. Daarin werd verteld dat zijn oom, tijdens vakanties bij hen thuis, hem en andere broers seksueel had misbruikt. Die neef heeft tot op heden geen officiële klacht ingediend.

Het verhaal van klager verraste [gedelegeerde] dus niet, maar trof hem uiteraard onaangenaam. Het vervult hem telkens met afkeer en schaamte wanneer hij moet lezen dat een medebroeder zich aan misbruik van minderjarigen schuldig heeft gemaakt en daarmee het leven van jonge mensen meestal blijvend heeft beschadigd. [Gedelegeerde] herhaalt daarom wat hij in het gesprek met klager ook heeft gedaan; hij biedt hem zijn excuses aan en deelt met hem zijn schaamte en verlegenheid.

Op de inhoud van de klacht kan en wil [gedelegeerde] verder niet ingaan, want hij was er niet bij en er zijn helaas geen getuigen geweest. [Gedelegeerde] gaat er van uit dat klager zijn klacht naar eer en geweten heeft verwoord en zegt toe dat hij de uitspraak van de Klachtencommissie zal overnemen en klager nogmaals zijn excuses zal aanbieden en hem in zijn klacht zal erkennen. Dit alles in de hoop dat deze klachtenprocedure klager zal brengen wat hij er van verhoopt.

4. De beoordeling

4.1 Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2 Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Er zijn ongeveer vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat klager vier keer seksueel is misbruikt door aangeklaagde. Het misbruik dat drie keer plaatsvond op de kamer van aangeklaagde is in de loop der tijd ernstiger van aard geworden; het begon met strelen van het lichaam van klager, daarna het betasten van zijn geslachtsdelen en het masturberen van klager en tijdens de laatste keer heeft aangeklaagde klager ook gepijpt en heeft hij een vinger in de anus van klager gestopt. De tweede en derde keer was klager naakt, aangeklaagde had zijn kleren uitgetrokken.

Daarnaast heeft aangeklaagde klager nog een keer onzedelijk betast tijdens een misdienaarsreisje

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de verklaring van [gedelegeerde], zoals weergegeven onder punt 3. (De reactie). [Gedelegeerde] heeft ter zitting bevestigd dat hij een brief d.d. 5 juli 2010 heeft ontvangen van een neef van aangeklaagde, waarin deze vertelt dat zowel hij als zijn broers seksueel zijn misbruikt door aangeklaagde, hun oom. Ondanks dat die brief verder geen details bevat omtrent het hoe en wat, acht de Klachtencommissie deze brief zeker dienstig als steunbewijs voor de onderhavige klacht.

Het verhaal van klager wordt voorts (deels) ondersteund door de verklaringen van zijn echtgenote en zijn broer, de heer [naam].

Uit de verklaring van zijn echtgenote blijkt dat klager in 2010, tijdens de tv-uitzending van Kruispunt over misbruik binnen de R.K. Kerk in Nederland in huilen uitbarstte en zei: *'Dat is mij ook overkomen'*, waarna hij haar - na bijna 30 jaar huwelijk - van het misbruik op de hoogte heeft gesteld. Het 'laatje', zoals klager en zijn echtgenote dat noemen, is in alle heftigheid open gesprongen. De verklaring van de echtgenote is weliswaar niet aan te merken als getuigenverklaring, maar dat neemt niet weg - zo is de vaste lijn van de Klachtencommissie- dat zij wel degelijk kan bijdragen aan de overtuiging van de Klachtencommissie en in die zin kan worden aangemerkt als enige steun voor de verklaring van klager.

De broer van klager bevestigt dat klager in de periode 1958-1965 misdienaar is geweest op '[landhuis]' en dat klager op enig moment deelnam aan een meerdaags misdienaarsreisje naar België.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas (ongeveer) 14 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6 Klager heeft in zijn klaagschrift vermeld dat het doel van de klachtenprocedure voor hem *met name* is bedoeld om zijn woede, verbijstering en verdriet te kunnen uiten (punt 2.3). Hoewel er door hem niet direct om een financiële vergoeding is verzocht, kan de Klachtencommissie zich wel voorstellen dat dit voor klager toch ook wel behoort tot het doel van de klachtenprocedure.

Over een verzoek om financiële genoegdoening kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegroundverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Provinciaal van de Orde der Minderbroeders Franciscanen de klacht geground te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 19 november 2014 door:

mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, W.M. Veltman-Breddels en zr. J.G.M. Verwijs, leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bollen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

mr. C.C. de Rijke-Maas,
voorzitter

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.